

УДК 616-032.2-082:378.147:616-053.2

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ “СТОМАТОЛОГІЯ”

Г. О. Леженко, Ю. Г. Резніченко, С. В. Врублевська

Запорізький державний медичний університет

INNOVATIVE PROCESSES IN STUDENTS' STUDING AT THE SPECIALITY “DENTISTRY”

H. O. Lezhenko, Yu. H. Reznichenko, S. V. Vrublevska

Zaporizhzhia State Medical University

Останні п'ять років європейське освітнє співтовариство живе під знаком Болонського процесу. Інтенсивне реформування освіти в Україні призвело до трансформування освітнього процесу шляхом введення нових більш ефективних засобів викладання матеріалу.

The last five years the European Educational Community lives under the sign of the Bologna process. Intensive educational reforms in Ukraine led to the transformation of the educational process by introducing new and more effective ways of teaching material.

Вступ. Останні п'ять років європейське освітнє співтовариство живе під знаком Болонського процесу. Інтенсивне реформування освіти в Україні вимагає трансформування освітнього процесу шляхом пошуків нових більш ефективних засобів викладання матеріалу на гуманістичних засадах. Одним із виявів такого трансформування є інноваційні педагогічні технології, що передбачають якісно нові перетворення як педагогічного процесу в цілому, так і його складових, і сприяють істотному підвищенню його ефективності.

Основна частина. На наш погляд, одним із засобів вирішення проблеми послідовності реформування сучасної освіти в Україні є введення *інноваційних технологій навчання*. Освітні нововведення (новоутворення, новації) є продуктами інноваційної діяльності, які за мету мають допомогти позитивно змінити як систему освіти взагалі, так і компоненти зокрема, але для впровадження їх треба дотримуватись соціально-педагогічних, організаційно-педагогічних і психолого-педагогічних умов.

Для того щоб зробити навчальну інформацію швидко- і легкодоступною, ми створили свій сайт у міжнародній мережі “Інтернет”, який містить лекції, методичні розробки і навчальні посібники, збірники навчальних тестів початкового, проміжного і кінцевого рівнів.

Розв'язання поставленої задачі – завдання *інтерактивних технологій*, що передбачають навчальний процес за умови активної взаємодії всіх студентів у ході заняття в малих групах, де відбувається розподіл ролей, чітке виконання обов'язків учасників.

Алгоритм роботи викладача при проведенні інтерактивного заняття:

- визначення доцільності використання інтерактивних прийомів саме на цьому занятті;
- ретельний відбір та аналіз навчального матеріалу, в тому числі й додаткового (тести, приклади, ситуації, завдання для груп тощо);
- планування заняття – етапи, хронометраж, орієнтовний поділ на групи, ролі учасників, запитання та можливі відповіді;
- вироблення критеріїв оцінювання ефективності роботи груп, заняття;
- мотивація навчальної діяльності шляхом створення проблемної ситуації, наведення цікавих фактів тощо;
- забезпечення розуміння студентами змісту їхньої діяльності та формування очікуваних результатів під час оголошення, представлення теми;
- надання студентам необхідної інформації для виконання практичних завдань за мінімально короткий час;
- забезпечення засвоєння навчального матеріалу студентами шляхом інтерактивної вправи (на вибір викладача);

© Г. О. Леженко, Ю. Г. Резніченко, С. В. Врублевська

– рефлексія (підбиття підсумків) у різних формах – індивідуальна робота, робота в парах, групах, дискусія [7].

Орієнтований розподіл часу між етапами інтерактивного заняття:

- 1) мотивація – 5 %;
- 2) оголошення теми – 5 %;
- 3) інформування студентів – 10 – 15 %;
- 4) інтерактивна вправа – 50 – 60 %;
- 5) рефлексія – 15 – 20 %.

Активні й інтенсивні технології навчання відзначаються інтенсивною подачею матеріалу, активною позицією і самостійністю студентів, постійним самоконтролем і самокорекцією, діалогічністю, проблемністю. Оскільки вони розвивають кращі ідеї традиційного навчання, їх називають сучасними, інноваційними.

Модульні технології навчання. Особливості модульних технологій

Структура вивчення дисципліни передбачає три системні модулі: базовий, основний і розширений.

Зміст базового модуля складають фундаментальні знання – основні поняття і положення навчальної дисципліни, її наукові методи і система вправ, яка виробляє навички вирішення відповідних завдань.

Зміст основного модуля – вимоги державного стандарту з даної дисципліни.

Розширений модуль складають: додатковий теоретичний матеріал, до якого студент може звернутися для поглибленого вивчення тем; детально розроблені розділи курсу, матеріал яких має задовольнити професійні і творчі запити студента; вправи і завдання дослідницького характеру. Усі три модулі на рівні структурних компонентів містять вправи і завдання, за допомогою яких у студентів виробляються відповідні практичні уміння і навички, а також методи і засоби підсумкового оцінювання рівня засвоєння знань.

Технологія ситуаційного навчання (кейс-метод) [10]

Кейс-метод (метод аналізу ситуацій) на основі використання теоретичних знань дає змогу оволодіти також методологією аналізу ситуації, набутти досвіду, чого інші методи не забезпечують.

Технологія повного засвоєння

На основі підходів американських психологів Дж. Керолла і Б. Блума, досліджень російського ученого В. П. Безпалька була розроблена технологія повного засвоєння. Її вихідним моментом є положення, що всі студенти здатні й повинні засвоїти необхідний навчальний матеріал. Для цього мають бути встановлені критерії засвоєння чи стандарти освіти.

Імітаційні технології навчання – технології, що моделюють у навчальному процесі взаємини і умови реального життя.

За допомогою імітаційних технологій навчання можлива компенсація таких недоліків традиційного навчання, як:

- пасивний характер засвоєння знань більшістю студентів;
- переважно вербальний характер традиційного навчання, яке ефективно лише для тих студентів, у яких розвинуто абстрактне мислення;
- масовість. Викладач працює з усіма студентами (з масою) і з кожним [2, 10].

Ігрові технології навчання

Навчальні ігри є синтезом релаксопедичних підходів (зняття бар’єрів, психологічної скучності) та імітаційних проблемних ситуацій, зокрема конфліктних, у яких учасники виконують відведені їм соціальні ролі відповідно до поставленої мети. Широко практикуються пізнавальні імітаційні ігри та ігри пошукового характеру, результатом яких повинні бути реальні проекти перетворень, дослідження і висновки зі спірних проблем.

Дискусія як технологія навчання

Яке визначення дискусії є прийнятним?

- обговорення-суперечка, зіткнення різних точок зору, позицій, підходів;
- полеміка, цілеспрямоване емоційне, пристрасне відстоювання своєї вже сформованої і незмінної позиції;
- навчальна праця групи людей, які виконують ролі ведучих та учасників;
- процес спілкування, взаємодія учасників, спрямована на досягнення навчальних цілей, що має відповідну організацію місця й часу роботи;
- жвавий навчальний діалог, коли учасники обмінюються думками один з одним, а не тільки з ведучим-викладачем;
- цілеспрямований і упорядкований обмін ідеями, судженнями, думками у групі заради пошуку істини, коли кожний із присутніх по-своєму бере участь в організації цього обміну ідеями.

Банки аудіовізуального супроводження навчального процесу: переліки таблиць, рентгеноплівок, аудіо-записів, відеофільмів, предметів догляду та спостереження, патологоанатомічних препаратів; шафи з медикаментами, що використовуються для лікування різних нозологічних форм; електронні носії інформації з накопиченим матеріалом, що дозволяє швидко й ефективно використовувати найновіше у процесі навчання.

“*Кейс-стаді*” – розбір ситуацій, що виникають у професійній діяльності. Клінічні ситуації з їх повним розбором використовують викладачі під час захисту “Історії хвороби пацієнта педіатричного профілю”. Вони допомагають оцінити отримані знання, удосконалити систему контролю знань, навичок і вмінь майбутнього медичного працівника.

“*Відеотренінг*” – відпрацювання мистецтва ділового спілкування в складних ситуаціях, шляхом демонстрації відеозаписів з методикою проведення бесіди педіатра з пацієнтом і подальшим відпрацюванням студентами навичок комунікації у конкретній ситуації один на одному з корекцією дій викладачем [2, 4, 7].

Навчальні тести

На практичному занятті розгляд теми частіше за все починається з 5–10-хвилинного фронтального експрес-контролю. З цією метою використовуються блоки тестових питань [1].

Комп’ютерні методи контролю знань

Широке впровадження в спеціальну освіту нових комп’ютерних технологій є загальноцивілізаційною і загальнокультурною вимогою навчального процесу, сприяє його активізації, підвищує якість викладання дисциплін і об’єктивність контролю знань студентів, дає змогу посилити мотивацію навчання. Вміння пра-

цювати з комп’ютером – це вимога сьогодення не тільки до пересічного студента, а й до абсолютно всіх викладачів. Комп’ютерні класи повинні стати невід’ємною частиною навчання не тільки на заняттях з інформатики, а й на практичних заняттях базових кабінетів всіх спеціальних дисциплін.

Сучасні інноваційні процеси досить складні й вимагають проведення аналізу закономірностей їхнього розвитку, пошуку критеріїв ефективності, визначення параметрів валідності і надійності інноваційних процедур тощо. Вони дозволяють значно підвищити рівень освіти у медичних закладах без збільшення часу викладання предметів

Висновки. Самостійно навчальним або науковим закладам працювати в цьому ключі досить складно. Тому вважаємо, що на державному рівні повинна бути створена гнучка система організації й керування інноваційними процесами в системі освіти зі своєю добре розвинутою інфраструктурою, що здійснювала б фінансову, інформаційну, консалтингову, маркетингову підтримку інноваційних проєктів.

В останні роки, коли висока місткість і дешевизна цифрових носіїв надали можливість зберігання великих масивів інформації, за аналогією з медичною галуззю, система освіти теж повинна вирішувати проблему збору, зберігання й обробки множини даних.

Література

1. Мазниченко М. Когнитивные схемы в профессиональной подготовке / М. Мазниченко // Высшее образование России. – 2005. – № 9. – С. 150–154.
2. Минцер О. П. Проблемы информатизации медицинского образования / О. П. Минцер // Клиническая информатика и телемедицина. – 2005. – № 1. – С. 79–83.
3. Носаченко І. М. Іноваційні освітні технології / І. М. Носаченко // Проблеми освіти. – 2005. – С. 7–9.
4. Покутня Н. О. Сучасні технології навчання / Н. О. Покутня // Організація навчально-виховного процесу. – 2004. – С. 149–179.
5. Orfield G. Policy and Equity: a Third of a Century of Educational Reforms in the United States / G. Orfield // Prospects. – 1999. – Vol. XXIX, № 4. – P. 579–594.
6. Louis K. S. A Light feeling of Chaos: Educational Reform and Policy in the United States / K. S. Louis // Daedalus. – 1998. – Vol. 127.3. – P. 13–39.

Отримано 27.01.14